

אֵשֶׁת רַבִּי מֹשֶׁה *

I.

מה תסערי מצולה, ומה תהמי נכאים.
וקצף יז מגליכי, לא תוכלי מצוא שלומך?
ידעתי, כי מכסה את סודות נוראים;
נפשות נדכאות בלאט משכת לתהומך.
לבבות נענים לטפת, אשר פקעו מצער.
לא יכלו נשוא סבלם ואין מקשיב מרי שיחם —
את ברחמים וחינה פתחת להם שער.
ויהי חיקך קברם ונוזליך תכריכם.

(*) הראב"ד בספר הקבלה מספר, כי השליש הערבי מספרד. הממונה על צי אדיר, כבש את האניה, שהיו בה ארבעה החכמים מבבל בנסעם ממדינת בארי, והתנקש באשת רבי משה. הייתה יפה ביותר; והיא צעקה אל ר' משה אישה בלשון קדש ושאלה ממנו, אם הנטבעים בים חיים בתחיית המתים, אם לא? והוא השיב: אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולות ים וכששמעה דבריו הפילה עצמה בים וטבעה ומתה. — מאורע כעין זה, שהצילה אשה כשרה (יוניה) את עצמה מהתנקשות חצופים בנסעה באניה על ידי טביעה בים. מספר כבר פרוקיפיוס במאה הששית לסה"נ במגלת סתרים (Anecdota) מימי הקיסר יוסטיניאן. אבל אין ספק כי עיקר המעשה ע"ד טביעת אשת רבי משה בים הוא היסטורי, רק פרטי הדברים לא יכלו להיות ידועים בדיוק ויש רשות לתת להם נוסחא אחרת. — כעין המעשה שביסוד השיר הזה אירע בזמן מלחמת התוגרמים בויניצאה. אנדריאה דוריאנה, רב החובל הויניצי, נשא עיניו אל אשה יפה עבריה, בקרב שבויי המלחמה. אסתר אשת ר' יעקב הכהן, והיא גם עגבה עליו והיתה נכונה ללכת אחריו, אבל פתאם הטילה עצמה אל הים (נמסר בספר נומולוגיאה של עמ' אבוהב, המזכיר בהור מעשה דומה לזה של אשת ר' יעקב honestidad של עמ' אבוהב, המזכיר בהור את הסיפור הקדום על דבר אשת ר' משה. עי' ווינר בהערה לתרגומו הגרמני של "עמק הבכא" לר' יוסף הכהן סימן 255a עמוד 204).

א י ל פ א

למה אתה צופה מסביב בבקלה?

יוחנן

קול דברים ואין איש! לא ידעתי פשר.
האינך שומע קול גערה או קללה?

א י ל פ א

בעל דמיון עז! צעד גמל על הגשר.
צפצף עוף מן הסבך, פרה גועה בפרפת.

יוחנן

לא — קול אשר יסרני, יד אחור דוחפת!
אמנם רעים אנו — ושבעים יושבי קרנות;
אף להיות פמותם ענש איום, דבר נורא!
הן לא כל אדם זוכה לשני שלחנות.
וגם "לא יחדל אביון" פסוק הוא בתורה.
יהי להם הון ועשר, אחריהם הם רצים —

(הקול) החזק בתורה, בה לא ישור כל חפצים.

(מקשיב וצופה עוד הפעם, פונה ללכו.)

לא שמעת? לא אוכל לחלל מקדשי.

הנני שב להתענות בין פתלי בית מדרשי.

לא אוכל לעזוב אותו, בו ימי אבלה —

(הקול) "בהתבלקך אנתך, בעניך תתעלה!"